

ДУСЛУК

НУРЛАТ РАЙОНЫ ИЖТИМАГЫЙ - СЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА.

22 июль, 1998 ел.
ЧӘРШӘМБЕ

Газета 1931 елның 9 июленән бирле чыга.

№ 82 (8239)

Баясе билгеләнгәнчә

ИГЕНЧЕНЕҢ СЫНАУ СӘГАТЕ СУКТЫ

"Уңыш -98" матбугат үзәге хәбәр итә

Районыбыз игенчеләре елның иң зур имтиханына - уракка керештеләр. Быелгы коточкыч корылык шартларында бу урак бигрәк тә мәшәкәтле һәм икеләтә - өчләтә җаваплы - бар булган ашлыкны гына түгел, саламын да учмасына кадәр җыеп алып урнаштыру мөһим. Бу җаваплы чорда авыл эшчәннәренә елдагыча МТСның "Кейс" һәм "ДОН" комбайннары да ярдәмгә чыкты һәм бүген аларның беренчеләре аеруча мобил җайланыла.

Кичәгә көнгә районда уракка унбишләп хужалыкта керештеләр. Кырга иң беренче булып чыккан мичуринлылар 270 гектарда уңым культураларын урырга, шуның яртысыннан күбесен суктырырга да өлгерделәр инде. "Татарстан" игенчеләре дә уракта баштан ук кызу темп алды - бер көндә генә 160 гектарда эш башкарып, алар барлығы 220 гектарда иген урдылар. Хафизов исемендәгә, Синдряков исемендәгә хужалыкларда да кичәгә көнгә игене урылмай-дәгә 100 - 120 гектар иде. Шунысы игенчеләргә лаек, башка елларда соңгарак кала торган уңымны кыялы кырларында да комбайннар эшли инде, "Татарстан" база ярдәмчә хужалыгында, "Урнәк"тә, "Игенчелә"дә дә игене урылган майданнар арта бара. Теземнәрдән җыеп һәм турыдан - туры суктыруда төп

игтибар тизрәк уңым культураларынан чәчүлек орлык материалы алып калуга бирелә.

Ә уңым чәчү өчен эзер майданнар 6 мең гектардан артып китте. "Агрохимсервис" ярдәмчә хужалыгы кооперативлары быел бу яктан аеруча өлгерлек күрсәтеләр - аларда планлаштырылган өчтән икесендә җир эзер инде. Ә менә күршеләре РСУ ярдәмчә хужалыгында бу эш темп алып кына килә әле. һәм мондый мисалларны башка ызандаш хужалыклардан да китерергә мөмкин. Сабан басуларының кайберләрен бүген сөрөп куярга мөмкин булуын, сенажга алына торган азык катнашмалары кырлары да бушып баруын искә алсак, уңым чәчү өчен җир эзерләүнең темпы канәгатьләнәрлек түгел әле.

Сенажга килгәндә, кичәгә көнгә аның запасы 14 мең тонна чамасы иде, коры печән 10 мең тоннадан артып китте һәм соңгысы - ихтыяжның өчтән берендә кадәр. Сусыл азыкның иң күбә "Кондырча"да - 2300 тоннадан артыграк, ягъни кирәк кадәрнең өчтән икесеннән күбрәк, Муса Җәлил исемендәгә, "Дуслык", "Урнәк" хужалыкларында да сенаж ишле генә. Ә менә "Родина", "Комбайн", "Төрнәс" һәм "Игенчелә"дә бу яктан мактанарлык нәрсә юк әле.

ШТАБТА - МӨНМ МӘСЬӘЛӘЛӘР

Район хакимияте башлыгы каршындагы оператив штабның дүшәмбе көнне булган чираттагы утырышында көннең аеруча мөһим мәсьәләләре турында сүз барды.

Штаб җитәкчесе - хакимият башлыгы Ф.С. Сибатуллин бүген кичектерсез булган эшләрдән тәрәккүл азыгы хәзерләүне тизрәк тоту, уңым культуралары чәчү өчен җир эзерләүне ашыктыру һәм аны югары сыйфат белән алып бару, бер үк вакытта көзгә һәм ыртта сабан культураларын урып - жыюга массовый кереш зарурлыгын асызыклар үтте. Район башлыгы җәйге - көзгә кыр эшләрендә хужалыкларга шефлык итүче предприятие һәм оешмаларның да техника белән һәм башкача булышырга, бу мөһим чорда җирле үзидарә органнары да читтә калмаска, бигрәк тә кыр культурасын яхшыртуга, юл чытларын, басу буйларын, авылларны чүп үләннәрдән арындыруга көчне тупларга, чәчүлекләргә терлекләрдән тап-татмау мәсьәләсен нык игтибар үзәгенә алырга тиешлегенә басым ясап үтте.

Штаб утырышында районның социаль-икътисадый үсешенә бәйле башка күпкөнә мәсьәләләрдә кузгатылды, аерым алганда, газлаштыруның темплары, юл төзелешенә сыйфаты игтибар үзәгендә булырга тиешлеге асызыкланды. Хакимият башлыгы финансы - бюджет дисциплинасы, шулай ук башка күпкөнә мөһим мәсьәләләргә дә кузгатты.

УРАКНЫ МИЧУРИНЛЫЛАР БАШЛАДЫ

Игенчелә аңа ел әйләнәсе эзерлек алып бара. Җирен эшкәртә, ашлык, чүбәнә каршы көрәшә һәм менә - чышелеш: үскәнне, өлгергәнне җыеп алырга вакыт җитә. Мичурин исемендәгә кооперативлар берлегендә ул күтәрәнке рух һәм ақты өметләр белән башланды. Урып - жыю темасына беренче репортажыбыз да шул хужалыктан.

Иң беренче уңым бодае кырларына МТСтан ике "Кейс" килеп төште. Комбайнчылары да инде таныш кешеләр: берсендә Фәнис Гаязов, икенчесендә Нәбиулла Бакиров. Көн әйбәт, урак өчен махсус бирелгән диярсең. Озак та үтми, Владимир Ти-

мофеевның КамАЗ әр-жәсенә шыбырдап беренче ашлык коела башлады. Корылык белән көрәшәп үскән игеннәрнең күпме уңыш бирә алуын дулкынланып көткән игенчеләр исәпләргә керештеләр: гектарынан 18 - 20 центнер чыга

бугай - елына карата зарланырлык түгел, диешетеләр. - Ә бит бу 150 гектар чиста пар җирләреннән 50 - 60 центнер көтелгән иде, - ди хужалык җитәкчесе И.Н.Мөхәммәтов.

Шулай көтәргә нигездә булган: җир өч тапкыр ашланган, сары игеннәр арасында яшел чүп үләннәрдә санаулы гына күрәнә. Өстә-

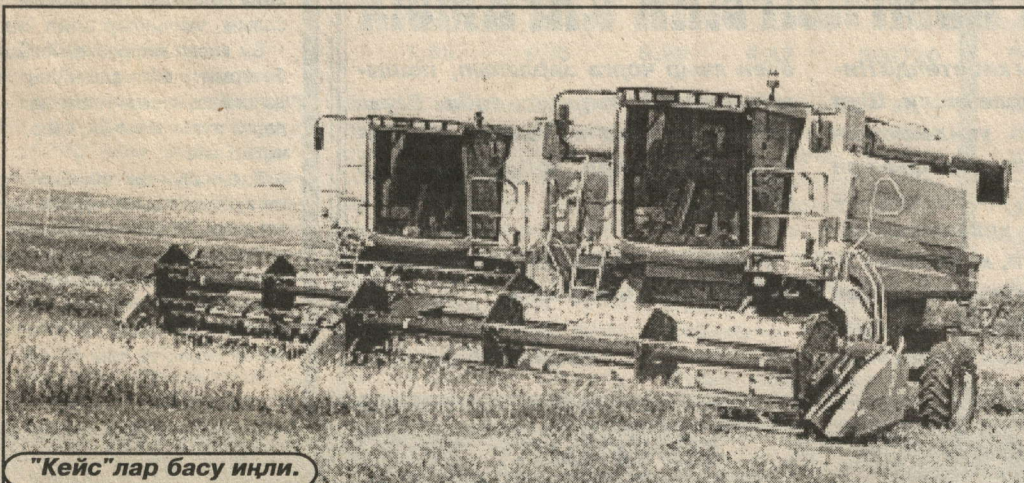
венә, орлыгы да бер дигән, беренче репродукцияле Миронов-808 бодае чәчелгән. Ләкин ел - елга туры килми шул. Шулай да күңелне төшерергә ярамый. Булганын үзгәрткәндә җыеп алырга кирәк. Мичуринлы механизатор-

Нәбиулла Бакиров һәм ярдәмчәсе Рушат Хәлиуллин.

Станислав Николаев һәм ярдәмчәсе Денис Саврандейкин.

"Кейс" лар басу иңли.

Куанычлы яңалыклар

БЕЗНЕҢ ВӘКИЛ - БЕРЕНЧЕ УНЛЫКТА

Узган атнада Мамадыш районының "Мамадыш" нәсел заводы базасында көтүне яңарту технологияларының республика конкурсы уздырылды.

Барлык районнарда җыелган технологлар ярышында безнең район данын "Чирмешән" хужалыгынан Мөнир Хәлиуллин яклады. Махсус урта белемле, бу өлкәдә шактый зур тәҗрибәле Мөнир, дүрт этаптан торган конкурстың барлык бүлекләрендә дә әйбәт чыгыш ясап,

100 мөмкинлектән 92 очко җыйды һәм җиденче урынны алды. Үз хужалыгында көтүне яңарту, малларны ясалма орлыкландыру эшен тиешле югарылыкта алып баручы белгечнең республика күләм ярышта да сынатмавы - барыбызга да куаныч.

Авилга - газ

КӘКРЕ АТАУДА БАР, ГӘЙТӘНДӘ ДӘ БУЛЫР

Узган атнада тагын бер авыл - "Чирмешән"нең Кәкре Атау авылындагы беренче ун йортта чөлтәр газы кабынды.

"Востокмонтажгаз"ның 2 нче тезү идарәсе авылурамнарына газүткөргечләр сузу, йортларны тоташтыру кебек гаять мәшәкәтле эшләргә ай ярым дигәндә яхшы сыйфат белән башкарып чыкты. һәм менә нәтиҗәсе күз алдында - беренче дистә йортта газ яна,

вак - төяк шартлар үтәлгән бөткән тәкъдирдә тагын өч дистәдән артык йортны шунда ук чөлтәр газына тоташтырырга мөмкин.

Хужалыкның икенче авылы - Гәйтән халкының да шушы уңайлыкка тиенесе көннәре ерак түгел.

МАКТАУЛЫ ИСЕМ

Нефть һәм газ промышленносте өлкәсендәгә хезмәтләре һәм күп еллар буена намуслы эшләгән өчен "Татнефть" акционерлык җәмгыяте "Нурлатнефть" идарәсе начальнигы Марат Мөхлис улы ХУҖИҢга "Россия Федерациясенең атказанган нефть һәм газ промышленносте хезмәткәре" дигән мактаулы исем бирелде.

Бләрде Станислав Николаев, үзенең улы белән Геннадий Васильев, КПС - 5кә ЖРБ тагып Анатолий Ефимов, Исая Ермуллин, Андрей Вартан килеп төшәләр. Хужалыктагы 350 гектар бодайның 150се өченче көннең яртысына төгәлләнгән тә килә иде инде. Ашлыкны КамАЗ белән кырдан ыңдыр табагына Владимир Тимофеев берүзе ташып тора. Анда аны ышанычлы кешеләр кабул итеп калибрлап киттереп, орлыкка салалар. Орлыклык материал нигездә Сирос Варламов, Гулярдия Кульметьевның тырыш кулларында.

Хужалык өченче ел инде орлыкны үзенең дә, башка хужалыкларга да эзерли. Ә быел биредә бу мәсьәләдә тагын да кичрәк эш алып барыла.

Уңышның нигезе җирен эшкәртүдә генә түгел бит, орлыгы сыйфатлы булу да мөһим. Ел саен аны яңарту өстендә дә эшлибез. Быел менә арыш, уңым бодаенң безнең шартларда чыдамлыкларын тагын бер исбатлаган яңа сортларын да кушып чәчүлек җирләрен тагын да арттырырга исәплибез, - ди Ильяс Нургалиевич. - Арышлар бодайдан әйбәтрәк булды, аны күбрәк чәчүчеләр оттылар быел.

"Кейс"лар да бодай кырын ике әйләнгәч, арыш кырына киттеләр. Куәтле машиналарга бу җирләргә иңләве дә берни түгел.

Ф.ЗЫЯТДИНОВА.
Н.АЗИЗОВ фотолары.

ЭЗЛӘНҮЛӘР НӘТИЖӘСӨЗ КАЛМЫ

Сайланган курс белән даими алга бару үз шартларын куя, оештыру һәм башкару дисциплинасын ныгытуны сорый. Бу яктан "Нурлатнефть" НГДУсы коллективы алдында торган курс - нефтькә бәяләр төшүдән һәм финанс хәле авырлашудан килеп чыккан кризис хәләннән чыгу. Нефть чыгаручыларның ырышлы эш йомгаларына багышланган конференциясендә дә суз шул курсны башкарып чыгу өчен ниләр эшләнүе турында барды.

Нәтижеләргә килсәк, ике меңле коллектив алты айда 756625 тонна нефть чыгарды һәм шуның 9904 тоннасы - нормадан тыш. НГДУ "биләмәләрендә" эшләүче предприятиеләрнең уртак тырышлыгы белән чыгарылган нефть 56907 тонна (НГДУ чыгарган барлык нефтьнең 7,5 проценты кадәр) булды. Уртак эшчәнлекне дә кертеп исәпләгәндә, идарә буенча нефть чыгаруны узган елның шул чорындагыдан 27846 тоннага, яки 2,8 процентка арттыруга ирешелде. Шуның исәбенә өстәмә товар продукциясе 21 миллион сумлык булып кетелә. Ә продукция реализацияләүнең рентабельлеге 32,4 процент, ягъни узган елның алты аендагының 65 проценты кадәр булып дип исәпләнелә. Табыш күләме кимесә дә, шуннан планлаштырылган чыгымнар, банк процентлары: һәм кредитларны кайтаруны да кертеп, үтәләр дип көтелә. Ирелер табыш калыр дип көтелми, һәм ул булса да, кредитларны каплауга яки предприятиенә үз әйләнеш средстволарын тулы-

ландыруга сарыф ителәчәк. "Безнең идарәнең "Татнефть" акционерлык жәмгыятендәге төрдәш предприятиеләр арасында чагыштырмача тотрыклы икътисадый хәле минималь эксплуатация чыгымнары тотып нефть алу нормаларын арттыруга ирешкән бөтен коллективның тырышлыгы нәтижәсе булып тора", дип билгеләп үтте үзенең докладында идарә начальнигы М.М.Хужин. Идарәдә эксплуатация чыгымнары "Татнефть" буенча иң азы булса да, кызганычка каршы, бездә дә хужа сыйлык, хезмәтнең оештырылуы камил үк булмау, жиһазларны рациональ файдаланмау, житештерүгә бәйлә булмаган чыгымнарға һәм югалтуларга, тик торурларга юл кую очраклары бар өле. Резервларга килгәндә, алар зур күләмдә дә, вак-төяк саналган нәрсәләрдә дә күренә. Бер генә мисал. Соңгы вакытта тик торучы скважиналар фонды шактый кыскартылды: ел башында андыйлар 103 булса, бүген 70 кенә. Нефть чыгару цехларында тик торучы сква-

жиналар фондын жентекләп тикшереп тиешле карарга килергә мөмкин. Бу юнәлештә икенче ЦДНГда алга китеш бар: биредә 6 айда озак вакытлар тик торган 11 скважина "кузгатылды". Иңче ЦДНГда эшләми торган скважиналар фондын 40 проценты кыскартырга була. НГДУда авыр чыгарыла торган запасларны гидродинамик һәм химик - физик ысуллар белән алу системасын камилләштерү эше бара. Ел башыннан шул һәм башка алымнар хисабына гына да 35 мең тонна нефть чыгарылды. Катламнардагы басымны саклау системасын реконструкцияләү буенча да зур эш алып барыла. Металл - пластмасс торбаларны кулланылышка кертү нефтьтүткәргечләрнең тишелү очракларын икеләтә киметергә мөмкинлек бирде. Катламнардагы басымны саклау өчен промышленность суы куллану ярты елда эчә торган суны 30 мең кубик метрга кимрәк сарыф итергә мөмкинлек бирде. Конференциядә доклад буенча фикер алышуда катнашучылар да гаять мөһим мәсьәләләргә тукталдылар. Профсоюз комитеты рәисе О.Н.Лизунов күмәк килешүне үтәүнең барышы турында жентекләп сөйләде. Ул идарәдәге 269 хезмәт-

кәрнең санаторийларында һәм ял йортларында сәламәтлекләрен ныгытуларын билгеләп үтте. Беренче ЦДНГ начальнигы урынбасары Р.А. Сингатуллин чыгымнарны киметү буенча нинди чаралар күрелүе турында әйтте. Икътисад бүлеге начальнигы Ф.Х. Зарипова акланмаган эксплуатация чыгымнарының күп булуы һәм алардан качарга мөмкин икәнлеге турында зур борчулу белән сөйләде.

Хезмәт коллективы конференциясендә хезмәтне саклау һәм куркынчысызлык техникасы турында суз булуда табигый иде. Өстәвенә, июнь ахырында гына НГДУда хезмәт куркынчысызлыктын комплекслы тикшерү узды. Абрыйлы комиссия идарәдә бу юнәлештә эшнең гомумән алганда уңай баруын, моннан 3 ел элек булган тикшерүдән соң шактый алга китеш күренүен билгеләп үтте. НГДУ начальнигы М.М.Хужин һәм баш инженерның куркынчысызлык техникасы буенча урынбасары В.М.Коннов, бу хакта әйттеп, яңача хужалык итү шартларында хезмәтне саклау эшен оештыруны тагын да камилләштерү буенча күреләсе чараларга тукталдылар.

Конференция кабул иткән карар идарәнең барлык житештерү эшчәнлеген яхшыртуга юнәлдерелгән иде. "Эшли дә, нефть чыгара да беләбез, бөтенесе дә үзебездән тора", - диде үзенең йомгалуа сүзендә идарә начальнигы. Ә даими эзләнү нәтижәсез калмый.

В.БУРАЙКИН.

ТЕРКӘЛҮЕ ЖИҢЕЛ ХӘЗЕР...

Күптән түгел, төгәлрәге май аенда, Нурлатта ТР Юстиция министрлыгының теркәү палатасы филиалы ачылды. Филиал район хакимияте бинасының аскы катында урнашкан, анда директор итеп белеме буенча юрист, элек район эчке эшләр бүлегенә тикшерү бүлеген житекләп, отставкага чыккан Г.М.ТӘМӘВ билгеләнде.

Филиалның эшчәнлеге, төп вазифасы нидән гыйбарәт соң? Гакил Мостафович белән без шул хакта сөйләшәбез.

Теркәү органны оештыру турында Закон 1994нче елдан ук гамәлдә булуга карамастан, әлегә кадәр Россиядә бу эш үзагымына куелган. "Боз"ны Татарстан Республикасы кузгатып жибәрде: бүгенге ул - Россия регионнда теркәү палатасы булган бердәнбер республика. Хәзерге вакытта филиаллар бөтен районнарда ачыла, бәхеткә район хакимияте башлыгы тырышлыгы белән бездә ул алданрак һәм беринди каршылыксыз оешты: мөһимлеге үз ролен уйнады булса кирәк - теркәү службасы хужалык итүдә, биргәк тө салым системасында тәртип һәм контрольне тәэмин итүгә булышчак.

Район жирлегендә төзелә, ачыла торган һәрнәрсә - акционерлык, чикләнгән җаваплылыктагы жәмгыятьләр, ширкәтләр, шәхси һәм башка предприятиеләр һәммәсе дә филиалда теркәлә. Элек бу эшне башкару үзләрненә төп вазифаларына өстәп өч ведомство - райфо, коммуналь милек, хакимият бүлекләрендә берничә кешегә тапшырылган һәм теркәлү процессы жиңел генә үтмәгән. Шуңадыр бүген теркәлү максаты белән килгән кешеләр 20 - 30 минутта эшләрнен төгәлләп чыккач, аптырап калалар: элек алар бу мәсьәләләр белән берничә көннәр яки атна буе йөрергә күнгән булганнар, күрәсәң.

Кабинетның бушап торганы юк, аеруча шәхси эшмәкәрләр күп теркәлә - бер айдан артыграк вакытта 50 ләп кеше мәстәкыйль эш ачты. Теркәлү взносы андыйларга 84 сум тәшкит итә. Взносларның 70 проценты район бюджетына күчә.

Фермерлык белән шөгыйльләнергә теләүче авыл кешеләре дә килә теркәләр. Мисал өчен Урта Чаллы, Богдашкино авылларында үз жир пайларына башкаларныкын да кушып жирдә хужаларча эшләр, иген үстерергә атлыгып торучылар бар. Кызганычка каршы, бу жәһәттән өле хонигез, конкрет закон эшләнмәгән, аларны зур кирәк көтәп тора: теркәлүен теркәләр, әмма шуннан соң кәймәләре комга терәл - кулларында бер тиен ачкалары юк, банктан ссуданы 85-процент белән тәкдир ителәр. Ул да озак ссудка түгел.

Теркәү турында яңалыкларга килгәндә, теркәлү таныклығы элекке кебек вакытлыча -1-2 елга түгел, ә ссудкасыз бирелә.

Ф.ЗЫЯТДИНОВА.

НЕМЕЦ КИЕМНӘРЕ НУРЛАТЛЫЛАРГА ДА ТАМАН ГЫНА

"Л.Толстой урамында "гуманитар ярдәм" өчен жыелган киёмнәр саталар", - дигән хәбәрне ишеткәч, без гажәпкә калдык: ничек инде, үзе гуманитар ярдәм дә булсын, үзе сатылсын да. Кем шундый "кыек" эш белән шөгыйльләнергә батырчылык иткән икән дип хәлне урында кызыксынуырга булдык.

Зәңгәр капканы ачып керсәк, йорт эче файдаланылган, әмма өле кияргә яраклы промышленность товарлары белән шыплап тутырылган - кайсы эленгән, кайсы тартмаларга салынган. Балалар уенчыгыннан алып, төрле үлчәмдәге өс һәм аяк киёмнәре, сумкаларга кадәр бар. Сыйфатлы тукымалардан пөхтә итеп телгәннәр. Бәяләре - куллану дәрәжәсенә, сыйфатына карап билгеләнә: кечерек киём - салым 8 - 15 сум чамасы, кышкылар кыйммәтрәк, әйтик, яхшы гына күрүнгән кашимир пальто 200 сум тора.

Сораша торгач, шунысы мәгълүм булды: халык телендә гуманитар ярдәм дигән атама алса да, товарлар бушка килмәгән: "Без аларны Германиядән кайтардык, - ди мөләем йөзле сатучы кыз, - анда аларны үлчәү белән саталар". Фирмалары Санкт - Петербург шәһәрнендә урнашкан һәм аның өйтүенчә, бу шәһәрдә чит илләрдән кайтарылган кулланылышта булган товарлар белән сәүдә итү гадәти хәлгә әйләнгән, ә менә Нурлат кебек провинциядә әлегә бу гажәпләнү хисе тудыра. Шуңа карамастан, күзгә ташланган урында булмаса да ("Базарда безгә зур мөйдән кирәк, урын өчен түләү ярты миллион сумга төшә", - ди сатучы. Шунлыктан туганнарының үз йортларында сатарга рөхсәт бируләрен бик теләп кабул ителәр) сатып алучылар аз түгел: безнең алда гына бер күп балалы ана 150 сумга ике сумка киём - салым, уенчылар алып китте.

Бу кәсеп алар өчен отышлымы, юкмы? Моннысын сатып бетермичә өйтә алмыйлар: чөнки үлчәү белән сатып алганда сайлау мөмкинлеге юк - шактый таушалганнарны ташларга туры киләчәк. Хәер, бушка бирелсә, аларына да ия чыгар өле.

Тагын шул чит илләрнен "юктан бар" ясап әрәм - шәрәмгә юл куймауларына бер мисал түгелме соң бу? Ә нигә гыйбрәт алмаса? Беренчедән, илдә аз керемле, күп балалы, матди яктан кыенлык кичеруче гаиләләр өчен саллы ярдәм булып ите. Икенчедән, эшсезләргә яңа эш урыны. Файдаланылган киёмнәрен ташларга кыенсынып торучылар азымы хәзер? Рәхим итеп эшлә генә, товарын жый, сәүдә ит... Бары тик теләк кирәк тө һәм стереотиплардан гына арынасы бар.

Ф.ГАЛИМОВА.

УҢГАН ГАЛИМЖАН

Безнең Хафизов исемендәге хужалыкның беренче кооперативында Галимжан Миннебаев дигән уңган тракторчы бар. Менә 19 елга якын инде ул авыл хужалыгында хезмәт итә. Соңгы сизгез елда Галимжан ЮМЗ - 6 тракторында эшли. Кышын ул ферма тирәләрен кардан чистарта, фураж төйи һәм бушата, тирес түгә. Урып - жыю вакытында исә ыңдыр табагында эшли. Үзенә тапшырылган техникага бик сакчыл карашта ул. Тракторы һәрвакыт төзек, эшкә яраклы хәлдә.

Галимжанның хезмәтен хужалык житекчеләре дә тиешенчә бәялиләр. Моннан өч еллар элек ул хужалык төзеткән яңа йортка күчкән. Тату гаиләдә малай һәм кыз үсә, гаилә башлыгы исә көн - төн белән исәпләшми, намуслы хезмәттә.

Т.ДЕРБЫШЕВ, хәбәрче.

ЗАМАНА АВЫРЛЫГЫНА КАРАМЫЙ

Тимерлек авылы кибетендә Нина 1984 елдан бирле эшли. Шулу елны Бөгелмә училищесын тәмамлагач, райпо тарафыннан шунда кибетче дә, мөдир итеп тө билгеләнгән иде - ышанычны аклады: чиста, пөхтә, кибетенә товарларны авыл халкы ихтияжын өйрәнәп алып кайтырга тырыша. һәм, әлбәттә, авыл кибетләре

өчен авыр чорга зарланып, пошынып тормый, тырыша, таба. Шуңа да аның товар әйләнеше башкаларныкы белән чагыштырганда әйбәт кенә.

Рәсемдә: Тимерлек кибете сатучысы Нина Тимофеева.

Н.АЗИЗОВ фотосы.

Тэлгат Галиуллин

Якташыбыз, күренекле галим, әдәбият белгече, академик Тэлгат Галиуллинның бүген туган көне. Аны 60 яше тулу белән кайнар котлайбыз һәм укучыларыбызга галимнең автобиографик язмаларының йомгаклау өлешен тәкъдим итәбез.

ГОМЕР ТЭЛГӘШЛӘРЕ АПАЛАР, СЕҢЕЛЛӘР...

(Ахыры. Башы 65 - 67, 71-81 нче саннарда).

Әтиңең сеңелләре ара-сыннан миңем рухыма иң ачыкларының берсе - Рәһбәр, безнеңчә, Шәкерт апа. Соңгы ачыкламышы кушамат түгел, ә кешенең жиҗемәнә, һөнәренә, табигый сәләтенә җауаплай әйткән мактаулы, җирәтулы, иркәләүле нисби билгеләмә. Миңем "гувернанткаларым" арасында ул мөнәзә белән иң гадие, халыкчаны һәм ихласы иде дип беләм.

Киңчәрәк битле, сылу, зифа буйлы Рәһбәр апа пөхтә итеп киенә, булганны саклап тота бөлү белән яшәтән аерылып торды. Аның һәр хәрәкәте, алдан уйланылып куелган шикелле, табигый килеп чыга. Әйттик, ул кулларың, мәшһүр җырчыларыбыз мәсле, кая куярга белмиң әйткәнми. Аларга һич югында гамәли эш табып тора.

Безнең нигездә филологлардан торган нәселдә ул беренчә белемле математик, физик. Укытучылар институтының уңышлы тәмамлагач (сугыштан соң Чистай, Алабуга, Бөгелмә шәһәрләрендә тулы булмаган югары белем биргән шундый уку йортлары эшләп, кадрларга кытлыкны каплап килде), аны Аксубай вилаятең Карасу авылы мәктәбенә җибәреләр. Язмышы, насыбы шунда булган икән.

Яшь укытучы, зурлап җыенып эшкә китүгә берничә айлап узуга, безнең өй янына пыр - пыр килеп, матай килеп туктады. Парланган тәрәзәләргә ябырылдык. Озын буйлы, тартык яңаклы егет үзе генә түгел, артында кыска, ак сакаллы бер карт утыра. Күргән - белгән кешеләребез түгел. Мин, беренчәме - икенчәме сыйныф укучысы, әлегә бабайның бер чалбарын өскәрәк кайтарып куйганын күреп, гажәпләнмә-

дем, мотоцикл чылбыры балагын азгын бозау кебек эләктереп алмасын шулай иткәндер, дип юрадым. Ә ул, ходаның рахмәте белән, яучы булып чыкты. Әти, әни өйдә, исәнлек, саулык сорашып, дога кылганнан соң, "сакал" сүзен үзәнә кирәк сукмакка төшерде.

Карасуда, Нәбиулла туган, сине беләләр, хурмәт ителәр. Ул бик җакшы кеше, бар да үзе белән сүлеш, го-зереңне аяк астына салып таптамас. Тастымал сорап бармыйсың, диделәр.

Сүзнең ни нәрсә хақында баруын төшенгән әти агарынып китте. Һәр елны бер туй - күбрәккә ките.

Рәһбәрне сорап килгәнәгезне аңладым инде. Без аны шундый нужда белән укытып чыгардык. Семьяга ярдәм тияр дигәнең. Миңа аңардан берни кирәкми. Әтиләре - вафат. Сеңелләрен аякка бастырасы бар.

Галинең үз юлы, Вәлинең үз Мәккәсе. Башкода әти-нең ихластан моң - зарын йонлы колагы аша үткәреп, зиһененә алып тормыйча, төрпәнә үз ягына каера.

Нәбиулла энем, янында әле сеңелләрең кала. Малаең кул астына керә бара, дип, миңем якка кизү ишарә ясап, алып килгән "товарын", миңем булачак жизни-не, мактарга керешә. Әтисен гражданнар сугышындамы, басмачлар - белән көрәшкәндәме үтергәннәр икән, әнисенә бердәнбер малае, илләм уңган механикатор икән Тэлгат Шәрәфетдинов.

Булачак жизнигә төкәл-брәк карап, Шәкерт апаның мәжмугаи хәлен аңладым. Җиңел хәрәкәтле, зыялы йөзле, бик чибәр иде егет. Дөрте гөдәсенә сыймый. Матур. Коңгырт күзләренә зәңгәрсү дулкын йөргән, чәчләре кабарып тора. Нечкә

иреннәрендә хәйләкәр ел-маю бии. Йөзәнә эчке шатлыгы җәелгән. Аңа ни: өлкәннәр бәхәсләшсән, тугарылың, кызның ризалыгы алынган. "Әзидән рәхсәт алып кайтуга, мин синекә", - дигән сүzlәре җанын бәлзәмдәй җылытып тора. Ул да нәрсәдәр әйтергә тиештер.

Нәбиулла абый, сеңелләргә ярдәм итәрбез, укытырбыз. Рәһбәр белән без ни...

Яратыштык, вәгдәләп бирештек, дип әйтсә килгәндер инде. Җир кеше-сенәң теле купшы сүзләргә өйрәнмәгән шул. Рәһбәр апага сандугачыңнан ким сайрамагандыр өле. Ә биредә чит - ят кешеләр, һәр сүзгә хәтерләр, йотып барган бала - чага... Ул туктап, төртелеп калды.

Әби, кызның әнисе, ирләр эшенә катышмаган булып, яхшатланып утырса да, йөрәк парәсенәң язмышына битараф кала алмады. Кызларны вакытында тапшыруның олы бер гамәл, изге бурчы икән ул яхшы үзләштергән. Билгеле бер яшькә җиткән, базарда алу-чысын таба алмыйча эленеп торып уңа, төсен, ямен җуя барган кызыл малныкыдай һәр узган көн кызың бәйсез төшерә.

Нәбиулла улым, - ди әби ишетеләр - ишетелмәс кенә, - ирләр сүзенә кысыласым килми. Шулай да әйтмим инде: үзләре табыш-кач, ярашканды, әллә фати-хаңны бирәсенме? Ятим үскән бала ди, кызыбызны рәнҗетмәс, иншалла.

Рәһбәр апа белән адаш-жизни бик яратышып, тату, үрнәк гайлә булып яшәделәр. Хуҗа ташып торган кызу канлы, җиңел холыклы. Чи борчак биетер-лек кызган таба инде. Шәкерт апа тыныч, сабыр. Ир белән идәрә итүнең юл-ларын чамалай. Шулай алар

тормыш йөген бергә тар-тып, өчмалай, ике кыз үстер-деләр, хәлләрәннән килгән-чә, барыбызга да ярдәм ит-теләр.

Хәзер Рәһбәр апа лаеклы ялда. Буш вакытын оныклар-ына, дингә, мәрхәмәткә ба-гышлай. Һәркемнең үз яз-мышы, үз йолдызы.

Кешенең галәм тормышы белән чагыштырганда бик кыска гомере берничә чор-га бүленә икән. Ун - уника яшкәчаклы әле синең сөек-ле бала булып, иркәләп яшәргә хакың бар. Егермегә кадәр үзеңне ихластан егет кеше, бәйсез инсан дип йөртә аласың. Берәздән үзеңнең өлгереп җитеп, га-илә корып җибәреңгә, кемнәр өчендер җавалы бу-лып яши башларга тиешле-геңне сизәсән. Бу инде ду-амал яшьлек яшьнәп узып киткән дигән сүз. Утызың ар-гы ягына чыкканды, кырык, илле, алтымыш... кебек сан-нар, безнең илдә акча алы-шынган тизлек белән килеп җитәләр, узып китәләр икән.

Хатирәләр - истәлекләр кешедән тизрәк карта-я, әмма кәгазьгә төшерсәң, ул вакыт белән санашмый, аның өчен яшьнең өнәмий-те юк. Менә шуңар да шәжәрәмнең, тәржемәи хәлемнең бер өлешен, хәтта кыйпылчыгың әченә алган яз-маларыңны кәгазьгә төшерергә җөрьәт иттем. Истәлекләремнең бу кисәген Роберт Әхмәтҗанов каләменнән төшкән юллар белән төгәлликкә килә:

Яланаяк
Барам дөнья буйлап,
Барасы юл, шөкер,
Бетмәгән.
1997, 1998 ел.

БЕЛДЕРҮЛӘР

САТАБЫЗ

Кече Камышлы авылында йорт.
Адрес: Гыйматдинов ур., 74 - 2.

9 х 9лы бура һәм 40 данә нарат бүрәнәсе. Бәясә - 12 мең сум. Берсен 200 сумнан 50 см.лы 60 данә фунда-мент блоклары. Адрес: Шашин ур., 27 - 13, Гарифуллинга.

Мотоблок таккычы белән бишекле "Иж - Планета" мотоциклы. Тел.: 5-36-50.

Шөһәр үзөгәндә ике бүлмәле фатир. Тел.: 2-17-57.

Газ белән җылытыла торган йорт. Иске Чаллы авы-лында Нина Артамоновага мөрәҗәгать итәргә.

Ике бүлмәле фатир. Тел.: 2-22-38.

Йөк һәм пассажирлар ташый торган яңа "Газель - 2705". Белешмәләр өчен тел.: 5-16-33.

Әфган поселогында фундаменти белән участок. Тел.: 5-26-08, кичке 4тән соң.

1979 елгы ГАЗ - 53, сатулашырга була. Тел.: 5-22-60.

Кулланылышта булган стенка. Тел.: 5-12-69, 5-33-97.

Азык - төлек комбинаты артында бөрәңгәсе утыр-тылган 6 сутый җир. Тел.: 2-17-76.

Учредительлар: Нурлат район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дуслык" район газетасы атнаның чәршәмбе, жомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәржемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Нурлат шәһәре, Карл Маркс урамы, 19. Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм җаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хужалыгы бүлгәе - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм җәмәгать оешмалары тормышы, чуваш теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия, реклама бүлгәе, фотокорреспондент - 2-15-63.

Өч бүлмәле фатирны - өстәмә түләп ике бүлмәлегә. Тел.: 5-21-99, 5-23-95.

1998 елның апрелендә чыккан, 4 мең км. юл йөргән, чия төсендәге ВАЗ- 21093. Тел.: 5-21-70, кичке 5тән соң.

1997 елның 30 июлендә чыккан "Газель" (тентлы, 6 урынлы). Тел.: 2-13-62.

Эйбәт хәлдәге, 76лы бензин белән эшли торган ВАЗ - 2105, арзан. Адрес: Циолковский ур., 33- 2.

Ашыгыч төстә 8 х 8 бура, Әфган поселогында йорт төзү өчен 10 сутыйлы участок. 10 мең сум. Тел.: 5-24-62.

АЛМАШТЫРАБЫЗ

Шөһәр үзөгәндә барлык коммуникацияләре үткөрелгән йортны - 2 берәр бүлмәле яки өстәмә түләп бер бүлмәле фатирга. Адрес: Мичурин ур., 2.

Шөһәр үзөгәндә өч бүлмәле хосусыйлаштырыл-ган фатирны - ашыгыч төстә ике һәм бер бүлмәләргә. Адрес: Мөкәтәп ур., 13 - 17, кичке 5тән соң.

Кормыш микрорайонында өч бүлмәле фатирны-өстәмә түләп бер бүлмәлегә (икенче , өченче катта булса эйбәтрәк), шикәр заводы һәм тимер юлдан тәкъдим итмәскә. Тел.: 5-16-42, кичке 5дан соң.

КОЧЛЫЫБЫЗ!

Гайләбезнең җаны, рухы булган Зөлфия Мифтах кызы Вәлиеваны туган көне белән котлайбыз!

Бик кадерле җан син безгә,
Ай - кояшка тиң күрәбез.
Бәхетле бул, озақ яшә,
Гайлә нуры Зөлфиябез.

Изге теләкләр юллаучы
ире Надир, улы Илшат, кызы
Люция, кияве Илнар, оныгы Ләйлә.

Колбай Мораса авылында яшәүче кадерле әнибез, әбиебез Әлфия Фоат кызы Гайнет-динованы туган көне белән котлайбыз. Шатлыклар-ның иң олысын, тыңгы белмәс йөрәгәңә сикәтлек, киләчәк көннәрең кайгысыз бу-луын телибез.

Озын гомер бирсен, ходай дибез,
Кояш сиңа бирсен яктылык.
Балаларың гына түгел, оныкларың
Китерсеннәр сиңа яхшылык.

Иң изге теләкләр белән тормыш иптәше,
балалары, кияү - киләннәре, оныклары.

Кадерле хезмәттәшбездә Зөлфия Мифтах кызы Вәлиеваны туган көне белән котлайбыз.

Бүгенгедәй тормышың ямен тоеп,
бәхетле һәм кадерле булып озақ еллар
яшәвен телибез, хезмәттәшләрең
ихтирамы һәм мәхәббәте исә аңа һәрчак
тугры юлдаш булып.

"Дуслык" газетасы хезмәткәрләре.

Кычтыканы авылында яшәүче кадерле әнибез һәм әбиебез Гайшә Ярулла кызы Мөхәрләмованы 70 яшьлек юбилее белән кот-лайбыз.

Бетмәс бәхет һәрчак юлдаш булсын,
Күтәренкә булсын күңелен.
Сәләмәтлек, куанычлар белән
Үтсен, әнкәй, калган гомерең.

Иң изге теләкләр белән
әтибездә, уларның -
кызларың, киләннәрең - кияүләрең һәм онык-
ларың исемнән улың Гаваз.

Нурлатта яшәүче кадерле әтибездә, бабабыз Мансур Нуриҗан улы Әлиуллинны 60 яшьлек юбилее белән котлайбыз.

Ходай сиңа сәләмәтлек бирсен,
Син булганга әебез нур чәнә,
Киңәшчәбез, терәгәбез булып
Яшә әле, яшә йөзгәнә.

Изге теләкләр белән әнисе,
тормыш иптәше,
барлык балалары исемнән
Марат.

БЕЛДЕРҮЛӘР

САТАБЫЗ

Шөһәр үзөгәндә бер бүлмәле фатир.
Адрес: Мөкәтәп ур., 11 - 26.

13 мең км. юл йөргән, 1997 елгы ВАЗ - 21091 двигателе, кыйммәт түгел. Тел.: 3-83-81.

Әфган поселогында 10 х 12ле яңа кирпеч йорт, эчке эшләре эшләнмәгән верандасы бар, участогы әйлән-дә-реп алынган, кыйммәт түгел. Тел.: 2-18-21.

Куйбышев ур., 43 - 3 адресы буенча 29,4 кв. метрлы хосусыйлаштырылган фатир.

1, 3, 5 мм. калыңлыгында калай, гараж капкасы, 7 х 4 тимер гараж. Адрес: Димитров ур., 7, тел.: 5-41-64.

"Нурлатгаз" ЭПУсы кайнар су бирешле һәм катнаш газ мичләре сата, бәясә 2100 сум. Адрес: Гыйматдинов ур., 158.

"Тойота - Карина" автомашинасы. Вариантлар мөмкин. Адрес: Нефтьчеләр ур., 9 - 16.

Автовокзал каршында 1 бүлмәле фатир.
Адрес: Пушкин ур., 45 - 8.

Шифаханә ягында гараж. Тел.: 5-21-94.

76мм.лы цинкланган торбалар, 50 х 50ле почмаклы тимер. Тел.: 5-37-91.

БАШ МӨХӘРРИР Р.Ф.ҖАМАЛИЕВ.

МӨХӘРРИР С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.

Газета Татарстан Республикасының магълумат һәм матбугат Минис-трлыгында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлдә.